

11. Magyar Ókortudományi Konferencia

Absztraktok

ELTE BTK (Rákóczi úti épület),
2014. május 22–24.

mok11.elte.hu

Klasszikus ókor, Bizánc és Humanizmus. Kritikai forráskiadás magyarázatokkal

BOBAY ORSOLYA

Egyiptom leírása Vadianus Mela-kommentárjában

Előadásomban Joachimus Vadianus Pomponius Mela-kommentárjának Egyiptom-képét vizsgálom. Az elemzés fő szempontjai a mágiához köthető illetve racionalista szemléletmódot tükröző elemek szerepe és az ókori természettudományos ismeretekkel kapcsolatos kora humanista állásfoglalás, valamint a humanista földrajztudományi munkák és a Mela-kommentár Egyiptom- képe közötti kapcsolatok.

BUJDOSÓ ÁDÁM

Nicolaus ex Mirabilibus a lelkiismeretről

A feltehetően kolozsvári születésű és olasz származású, a firenzei tudományos életben jeleskedő, majd pedig az 1490-es években II. Ulászló udvarában, ill. a magyar domonkos rendtartományban fontos tisztségeket betöltő Nicolaus ex Mirabilibusról három teológiai-filozófiai traktátus maradt ránk. A lelkiismeretről szóló olasz nyelvű munkája legkorábbi (1489) fennmaradt műve és a firenzei Szent Péter vértanúról nevezett női domonkos kolostorban tartott prédikációjának a saját maga által átdolgozott és kiegészített leirata. Nicolaus a lelkiismeret meghatározásakor, felosztásakor (*synderesis, ratio superior, ratio inferior, conscientia*) és leírásakor elsősorban Órigenész, Szent Ágoston és Aquinói Szent Tamás műveire támaszkodik, később azonban más (görög, római és muszlim) szerzők nézeteit is bevonja a vizsgálódásába. Előadásomban Nicolaus lelkiismeretről vallott nézeteinek bemutatásán túl arra a kérdésre keresem a választ, hogy az általa képviselt álláspont mennyiben tekinthető a domonkos intellektualista irányzatba illeszkedőnek és mi a viszonya a Firenzében abban az időben szintén jelenlevő ferences voluntarizmushoz.

DELBÓ KATALIN

A XII. századi bizánci regény

Nikéτας Eugenianos *Drossila* és *Chariklése* egyike azoknak a görög nyelvű regényeknek, amelyek mintegy nyolc századnyi hiátus után a XII. században Bizáncban az antik regényműfaj újjászületését mutatták. A négy ránk hagyományozott mű – amelyekre a szakirodalom gyakran együttesen mint Komnénos-regényekre hivatkozik – sajátos arculata a kultúrák és hagyományok ötvöződéséből alakult ki: az írók alkalmazkodtak saját koruk irodalmi elvárásaihoz és a keresztény környezethez, ugyanakkor sokat merítettek az ókori szerelmi regények (*Achilleus Tatios *Leukippé* és *Klitophón*, Héliodóros *Aithiopika*, Longos *Daphnis és Chloé*) témáiból és motívumkincséből. Talán éppen ez utóbbival magyarázható az, hogy a bizánci regények a XX. század közepéig nem kerültek tudományos érdeklődés középpontjába, hiszen azokat az antik előképek egyszerű másolataként és utánezetként tartották, tartják számon. A korábbi vizsgálatoknál a hangsúly leginkább a műfaj megújulásának okaira, körülményeire került. Jelen előadás a XII. századi bizánci regényhez Nikéτας Eugenianos műve felől közelít, és arra igyekszik rámutatni, hogy a *Drossila* és *Chariklés* hogyan viszonyul az elődökhöz, a kortárs regényekhez, valamint hogy hol helyezhető el a műfajfejlődés folyamatában.*

EGEDI-KOVÁCS EMESE

Ivion 463 sz. kódex

A *Barlám és Jozafát* című regényes legenda 11. századi Athosz-hegyi görög kéziratának (Ivion N° 463) különlegessége, hogy – a bizánci irodalmi hagyományban egyedülálló módon – a görög szöveg mellett a kézirat margóján szerepel egy teljes (!), valószínűleg a 13. század elejéről származó, ezidáig át nem írt, ófrancia fordítás. Az ófrancia szöveg egyetlen más nyugati változattal sincs kapcsolatban (latin, későbbi ófrancia változatok), a fordító szóról szóra az eredeti görög szöveget követi. Az előadás a szövegkiadási munkálatok előkészítő szakaszának tapasztalatait összegzi, elsősorban paleográfiai és filológiai szempontok alapján. A francia fordítás és a görög eredeti összevetése új távlatokat nyithat meg a kutatásban, hiszen első alkalommal nyílik lehetőség a középkori regény műfaján belül egy görög és egy francia szöveg párhuzamos filológiai vizsgálatára, a lexikai és stilisztikai sajátosságok és egyezések elemzésére, amely más francia regénnyel kapcsolatban is jelentős eredményeket hozhat.

EKLER PÉTER

*Az ókori görög és római irodalom mint eszmény és előkép**Augustinus Moravus Olomucensis (1467-1513) De modo epistolandi című művében*

Augustinus Moravus Olomucensis (1467–1513) a morvaországi és közép-európai (egyúttal magyarországi) humanizmus fontos alakja. Krakkói és padovai tanulmányok után 1496-tól II. Ulászló magyar és cseh király budai udvarában tevékenykedett a cseh kancellária szolgálatában. Komoly egyházi javadalmakat élvezett; a Sodalitas Litteraria Danubiana (Dunai Tudós Társaság) meghatározó szereplője volt. Az 500 éve elhunyt Augustinus Moravus irodalmi tevékenységét illetően számos további vizsgálatot érdemlő kérdés létezik. Közéjük tartozik az általa írt, *De modo epistolandi cum nonnullis epistolis quam pulcherrimis* (a továbbiakban *De modo epistolandi*) című, levélírást oktató stilisztikai „tankönyv” (1495) beható vizsgálata, elemzése. A *De modo epistolandi* rövid, egyszerű, átlátható felépítésű latin nyelvű kézikönyv, amely az általános ismeretek rövid leírása után a *Rhetorica ad Herennium* (Kr. e. 1. sz.) negyedik könyvének gondolatmenetét követve a stilisztikai alakzatokat ismerteti, végül pedig követésre való példaként 13 latin nyelvű levelet közöl. A kellemes hangulatú mintalevelek szerzője Augustinus Moravus, a címzettek pedig valós személyek. Céлом, hogy részletesen feltárjam, bemutassam és elemezzem Augustinusnak az ókori görög és római irodalom iránti érdeklődését, az általa olvasott, idézett, utánczolt és mások számára követésre ajánlott klasszikus auktorok szövegeihez, szellemiségéhez, módszertani elképzeléseikhez, gondolatvilágához fűződő viszonyát. A *De modo epistolandi* elsősorban Cornificius, Cicero, Quintilianus retorikai műveinek hatását tükrözi, számos Vergilius-, Ovidius-, és Persius-idézzel.

FARKAS ZOLTÁN

Tagolás : értelmezés – bizánci esettanulmányok

A legutóbbi évtizedben kezdődött a bizánci kéziratok helyesírásának, hang- és mellékjeleinek és központosításának módszeres tudományos vizsgálata. A kutatásban eddig elért eredmények ismertetése után néhány példán mutatom be, milyen lehetőségek nyílnak ókori és középkori görög szövegek új (bizánci) nézőpontú megközelítésére és értelmezésére.

HAJDÚ ATTILA

Apologia Athénaion – Nikolaos beszéde Diodórosnál (Diodóros Sikeliótés 13,20,1–27,6)

Kr. e. 413 őszén az athéniak szicíliai hadjáratának katasztrofális vereségéről – Thukydides és Plutarchos mellett – Diodóros Sikeliótés is beszámol *Bibliothéké Historiké* c. világtörténetében. Az

athéni foglyok sorsáról a Syrakusaiban ülésező népgyűlés döntött. A szicíliai történetíró először a demagóg Dioklés véleményét summázza, mely szerint az athéni hadvezéreket azonnal ki kell végezni és a foglyokat kőbányába kell küldeni. Az indítványt egy újabb, Hermokratés által kezdeményezett indítvány követte – kevés sikerrel. A tömeg zúgolódását a syrakusai háborúban fiait elvesztő Nikolaos színpadias fellépése törte meg. Diodóros itt – a rá nem jellemző módon – hosszabb, retorikailag gondosan megszerkesztett beszédet ad szereplője szájába, ezzel irányítva olvasója figyelmét a beszéd fontosságára. Az idős syrakusai férfi az *epeikeia* és a *philanthrópia* eszméit testesíti meg. Beszédében az athéniak védelméért szállt síkra: a foglyok elengedését szorgalmazta és a múltból kiragadott *exemplum*okkal az Athénnal való megbékélésre ösztönözte a város lakóit. Előadásomban arra teszek kísérletet, hogy rávilágítsak a Diodóros által megalkotott Nikolaos-beszéd szóba jöhető forrásaira, továbbá feltárjam a beszédek szerepét a Thukydides utáni görög historiográfiában.

HORVÁTH LÁSZLÓ
Plutarchos, a „hazafi”

Plutarchos a hazáját, a thébaiak becsületét védelmező igyekezettől áthatva (miközben a *Hérodotos rosszmájúsága* című írásának terve folyamatosan foglalkoztathatta vagy akár már el is készülhetett vele) Démosthenés életének egy máskülönből érdektelennek tűnő epizódjába (Plut. *Dem.* IX,1) saját írói tevékenységét illesztette. A történet elemei eleinte talán maguktól „kínálkoztak fel” és igazodtak önnön írói tevékenységéhez (dél-itáliai, terinai [?] szerző idegeneket dicsőítő és a görögöket, elsősorban a thébaikat gyalázó írást olvas fel Olympiában és művét így próbálja terjeszteni a görög világban, majd egy görög patrióta a hazugságokat történeti és irodalmi érvekkel cáfolja), hogy azután tudatosan, keresett nyelvi áthallással jelölje meg a történethez és főhőséhez igazodó apologetikus irodalmi munkásságát.

JUHÁSZ ERIKA
Scelus nomine Andreas Darmarius scriptor et veterator nequissimus

Andreas Darmarios (1540 – 1587 után) görög származású másoló fontos szerepet töltött be a 16. századi Nyugat-Európa kulturális életében. A könyvnyomtatás korában különösen termékenynek számító másoló tevékenysége azonban – mint az előadás címe is mutatja – nem csupán csodálatot váltott ki kortársaiból. Darmarios általában kereskedelmi céllal másolta a kéziratokat, s a kutatók máig azzal vádolják, hogy a jobb haszon reményében olykor a művek címeit is meghamisította. Az előadás középpontjában a *Chronicon Paschalé*ről készült három Darmarios-másolat (*Codex Monacensis Graecus* 557; *Codex Holmiensis Graecus* Va. 7,1-2; *Codex Upsaliensis Graecus* n. 2) tüzetes vizsgálata és összevetése áll, és Darmarios címadási szokásai mellett egyéb másolói/kereskedői fortélyaira is fény derül az elemzés során.

NAKOS KONSTANTINOS
Az ókor szerepe a fiatal újjörög állam első éveiben (1830-1850)

Egy újonnan létrejött állam ideológiájában milyen szerep jut a múltnak? Mennyire befolyásolja a jelen nyomorúságos állapotát az a tudat, hogy örököse egy dicsőített múltnak, utódja egy világcsofának? Merre tekint az újkori, frissen felszabadult görög egyén? Hogyan magyarazza meg a jelenkornak történelmi létét? És mire építi fel az újra alakult államát? Ezekre a kérdésekre próbálunk választ adni, különös tekintettel arra a szerepre, amelyet az ókori Görögország az újkori görög állam létrejöttében játszott. Hogyan illeszkedett be a kor történelmi útkeresésének folyamatába az ókori Görögország? Azokat a fő véleményeket összegezzük ezzel a történeti korrall kapcsolatban, amelyek röviddel a „szakadatlan görög kontinuitás” ideológiai formációjának

megfogalmazása előtt uralták a kor szellemi életét. Az ókori és az újkori görögség közötti harmónia feltételezése már a szabadságharc előtt létezett, de Ottó trónra lépésével és a bajor uralom kezdetével egyre nagyobb jelentőségre tett szert. Nem véletlen tehát, hogy Ottó uralkodása idején maga az állam is élénk érdeklődést mutatott az ókori görög kultúra iránt. A fentiek összegzéseként megállapíthatjuk, hogy a bajorok a német nyelvű területeken régóta meglévő, általános ókor iránti érdeklődésükből kiindulva ösztönzik és erősítik a görögöknek a saját ókori múltjuk felé fordulását. Az állam megerősödésével megalakul a Régészeti Hivatal és a Régészeti Társaság, valamint kezdetét veszi a Régészeti Lapok kiadása, továbbá királyi rendeletek sora lát napvilágot az ókori műemlékek megmentése, az ásatások biztosítása, valamint a neoklasszicista építészeti stílus uralkodóvá tétele érdekében. Ezek az intézkedések, valamint a főváros Nafplióból Athénba történő áthelyezése a korszellemet átható, a bajorok által támogatott és felerősített ókorimádatával együtt olyan szellemi háttérrel hoztak létre, amelyben „*az ókori világ a Görög Királyság jelenjének szerves részévé vált*”.

KOVÁCS ISTVÁN

Egy katona levele Pannoniából

Előadásomban egy nemrég kiadott, hazánkhoz is kapcsolódó papirusztöredéket mutatok be. A papirusz egy Póleiön nevű, Pannoniában szolgáló legionárius Egyiptomba hazaküldött, görög nyelvű, feltehetően a Kr. u. III. századból származó levelét őrizte meg. A levélben a katona a családja iránt érdeklődik, panaszkodik, hogy már régóta nem kapott választ. A szöveget megvizsgálom a korabeli írásbeliség szempontjából néhány párhuzamos forrás segítségével, kitérek a korabeli „postaszolgálatra”, levelezési szokásokra, illetve a műveltség és írni-olvasni tudás kérdésére. A papirusz a pannoni katonai életről is tartalmaz adatot, melynek kapcsán röviden bemutatom a provincia katonai szerveződését, és az itt állomásozó legiók történetét. A levélben előforduló tulajdonnevek (családtagok, egyéb személyek) elemzése hozzásegíthet a levélíró társadalmi háttérének feltárásához. Az előadás során kitérek egyéb, helyi görög nyelvű szövegmélekek, feliratok, fémtáblák bemutatására is.

MÉSZÁROS TAMÁS

Megjegyzések Thukydides antik életrajzi hagyományához

Előadásomban a Thukydides antik életrajzi hagyományának nevezett heterogén szövegcsoporthoz vizsgálom. Az idetartozó önálló művek, lexikon szócikkek, elszórt utalások stílusa, nyelvezete, hitelessége, terjedelme különbözik. Az egyes szövegek keletkezési ideje szintén nagy változatosságot mutat, a Kr. e. V. századtól a Kr. u. XVI. századig terjed. Többségük szerzője ismeretlen. Az egység hiánya olykor még egy művön belül is szembetűnő. Az antik életrajzi hagyomány egyes darabjai: (1) Thukydidesnek a saját művében található, önéletrajzi jellegű megjegyzései; (2) a Thukydides művéhez írt scholionok egyes megjegyzései; (3) a Markellinos neve alatt fennmaradt Thukydides-életrajz; (4) névtelen szerzőtől származó Thukydides-életrajz; (5) a Suda-lexikon Thukydides-szócikke; (6) a Pap. Oxy. XV. nr. 1800 néhány szavas életrajztöredéke; (7) az Eudokia Makrembolitissa bizánci császárnőnek tulajdonított Thukydidesre vonatkozó megjegyzések.

ORBÁN ÁRON

A költői inspiráció és vates-szerep asztrológiai szimbolikája Conrad Celtis költészetében

Conrad Celtis (1459-1508), a német humanizmus egyik vezéralakja, az első német *poeta laureatus* költészetében különösen meghatározó szerepet játszott korának két eszmeköre: egyrészt a kozmikus szimpátiák, a mikro- és makrokozmosz összetartozásának (sztoikus-neoplatonikus

színezetű) tana, másrészt a költészet isteni eredetének, a költő múzsai kiválasztottságának és „inspirált” állapotának gondolata. Ez a két eszmekör gyakran együtt, összefonódva jelenik meg Celtis (kizárólag latin nyelvű) költészetében, egy olyan mitológiai, ill. szoláris-asztrális szimbolika keretében, melynek az individuális asztrológia az egyik kulcsfontosságú, ám a szakirodalomban igencsak elhanyagolt összetevője. Celtis fő művének, az *Amoresnek* bevezető elégiája a saját születési horoszkópját mutatja be, és e kedvező (ill. a szerelmi problematika szempontjából kedvezőtlen) születésre más műveiben is utal. Költővé koszorúzásának horoszkópja a *Proseuticum* végén látható. Mások „csillagaira”, horoszkópjaira is sok utalást találunk: a költő és kedvese összetartozását horoszkópjaik szoros kapcsolata mutatja; sok költőtárs, *sodales* született asztrológiailag kedvező időpontban; ezenkívül a költő és patrónus (Celtis esetében főleg III. Frigyes és I. Miksa császárok) szimbiotikus kapcsolatának is fellelhetőek asztrológikus vonatkozásai. Mindeme szimbolika egyes elemei korábbi korszakokból származnak: a klasszikus, középkor, itáliai reneszánsz és kortárs német szellemi élet több költője, gondolkodója hozható összefüggésbe Celtissel; elsősorban a római aranykori költészet, főleg Manilius *Astronomicónjának* szerepét kell hangsúlyoznunk.

ÖTVÖS ZSUZSANNA

Széljegyzetek és forrásaik az ÖNB Suppl. Gr. 45. jelzetű humanista vocabulariumban

Az ÖNB Suppl. Gr. 45. jelzetű kéziratban található görög-latin szótárban számos széljegyzet olvasható a margókon, amelyek alapvetően két nagyobb csoportra bonthatók. Az egyik csoportba zömével görög nyelvű margináliák tartoznak: ezek Aristophanés-scholionokra, jogi szövegekre és egyéb görög irodalmi, illetve lexikográfiai forrásokra vezethetők vissza. A másik nagy csoportba főleg latin nyelvű széljegyzetek tartoznak, de elvétve olasz nyelven írott margináliák is megjelennek. Az előadás ennek a két széljegyzetcsoportnak az eredetére, forrására fog koncentrálni, felhasználva egyrészt egy hasonló kéziratban (Σ I 12, Real Biblioteca de San Lorenzo de El Escorial, Madrid) található széljegyzetes anyaggal való kollacionálás eredményeit, illetve egy másik szöveghagyományba tartozó görög-latin szótár szóanyagával elvégzett kollacionálás tanulságait.

PÉTI MIKLÓS

Költői én-formálás Miltonnál és Homérosnál

Az *Elveszett Paradicsom* fogadtatásában igen korán, gyakorlatilag a mű megjelenésével egyidőben megjelenik az a kultikus beszédmód, amely az eposzt az *Ilias* és az *Odyseia* szintjére, szerzőjét pedig a Homérost megillető helyre, sőt, gyakran akár a görög költő fölé helyezi. Az idővel kritikai közhellyé formálódó és a mű történeti recepciójába is beépülő véleményért részben Milton is „felelős”: az *Elveszett Paradicsom* epikus narrátora több helyen hasonlítja önmagát Homéroszhoz, tárgyát pedig az *Ilias* vagy az *Odyseia* témájához. Dolgozatomban ezeket a részleteket vetem össze a homérosi költői én-formálás mintáival.

SIMON LAJOS ZOLTÁN

„Silve fecere Ligurgum”. A klasszikus irodalmi hagyomány Giovanni Boccaccio eclogáiban

Boccaccio roppant terjedelmű latin munkásságának a *Buccolicum carmen* talán a legkevésbé kutatott darabja. Jóllehet ez a tizenhat eclogából álló, mintegy szellemi-politikai önéletrajzként olvasható gyűjtemény a bukolikus költészetet alapjaiban megújító Petrarca hatására formálódott, Boccaccio, jelentősen eltávolodva mesterétől, a műfajnak megint újabb változatát hozta létre. Ennek az eltávolodásnak egyik legföltűnőbb megnyilvánulása a *Buccolicum carmen* szövegében található, zavarba ejtően gazdag ókori mitológiai, földrajzi és történeti névanyag, amely, nem

függetlenül a szerző mitográfiai, geográfiai és historiográfiai tevékenységétől, példátlan mértékben szélesíti ki a pásztori műfaj elvileg szűkre szabott határait. Az előadás e sokrétű műveltséganyag áttekintésére tesz kísérletet, egyszersemind azt is vizsgálva, hogy az életrajzi, politikai és spirituális élmények allegóriáiként olvasható eclogák *integumentumát* alkotó klasszikus utalások szövedéke miként segíti elő a rejtett értelem föltárását.

SOLTI DÓRA

Bizánc a 20. századi magyar irodalomban

Az előadás a 20. századi magyar irodalom Bizánc-képének történeti változásait követi nyomon, valamint arra a kérdésre keresi a választ, hogy milyen kapcsolat mutatható ki a század legfőbb történelmi eseményei és az állandó változás alatt álló irodalmi Bizánc-kép között.

SZEPESSY TIBOR

Adalékok Achilles Tatios regényéhez

Achilleus Tatios kilétéről, életkörülményeiről és koráról vajmi keveset tudni, a róla szóló tudósítások megbízhatósága bizonytalan. Életét és írói működését a tudományos közvélemény szerint a Kr. u. 2. század második felére tehetjük. Regénye, a *Kleitophón és Leukippé története*, a korábbi görög regények közül a bizánci olvasók kedvence, egyike az ókori görögség „ideális” vagy szerelmi regényeinek. A *Kleitophón és Leukippé története* nyolc, rendszerint hangsúlyos, a cselekmény valamely fontos pontján befejeződő, és a befejezést stilárisan is hangsúlyozni kívánó könyvet számlál, és világosan négy, két-két könyv terjedelmű tematikai egységre oszlik, melyek tagolódását Achilles Tatios rétorikusan csillogóra hangszerelt ekphrasisai külön is jelzik. Ugyanakkor szerkesztésbeli sajátosságai miatt ezt a regényt érte a legtöbb bírálat is. Az előadás a regény elemzésén keresztül utóbbi kérdéshez is adalékokkal kíván szolgálni.

SZIKORA PATRICIA

Avar követjárás Bizáncban (Corippus: In laudem III. 231–407)

Flavius Cresconius Corippus életéről igen kevés megbízható adatunk van. Az Afrikából származó szerző 550 körül írta *Iohannis seu de bellis Libycis* című művét, melyben a bizánci hadvezér, Iohannis Troglita hadi sikereit foglalja össze a római hőseposzok stílusában. Mintája elsősorban az *Aeneis* és Lucanus eposza, de a latin nyelvű irodalom újítójának, Claudius Claudianusnak a hatása is érezhető. Az előbbiektől kölcsönzött nyelvezet és szerkezet, valamint a késő antikvitás irodalmi formája összeegyeztethetetlennek látszik, így a szakirodalom gyakran vitatja Corippus költői teljesítményét. Hozzávetőleg húsz évvel később Konstantinápolyban, II. Iustinus uralkodásának kezdetén keletkezett *In laudem Iustini Augusti minoris* című szintén epikus, *panegyricus*-jellegű munkája. A költő egyre önállóbbnak mutatkozik, számos alkalommal az aktív résztvevő szerepében magyarázza a ceremóniák részleteit, s *ekphrasis*ba foglalva fejti ki az egyes elemek szimbolikus jelentését, miközben továbbra is az eposzok toposaira hagyatkozik. A határozottan cselekménydús négy könyv a császár trónralépéséről, majd consullá avatásáról szól. A III. könyv végén hosszan olvashatunk az avar követség fogadásáról, amelyről egyéb forrásokon keresztül is értesülünk. Corippus két beszéd formájában tudósít a történekről: a tudatlan és goromba Tergazis szavaira a császár visszafogottan, de kioktató hangon válaszol. Iustinus megfogalmazza birodalma sikerének mibenlétét, fölidézi a rómaiak ősi alapelvét, s elődjének, Iustinianusnak tetteit. Előadásunkban a valós történelmi esemény költői földolgozásának elemeit vizsgáljuk.

TÓTH IVÁN

Az utolsó bizánci történetíró és közönsége

A *Halosis* eseményeit megörökítő Kritobulos öt könyvből álló munkáját a Konstantinápolyt meghódító II. Mehmed szultánnak ajánlotta. Az imbrosi történetíró célközönsége azonban a görög hallgatóság volt. Az előadás e közönség ízlését, elvárásait kísérli meg feltérképezni a *Historiai*-ban fellelhető nyomok segítségével. Miközben élesebb képet próbál adni a történetíró-közönségkapcsolatról, vizsgálja azt a kérdést is, hogy mennyiben változott a 15. században a történelmi művek iránt érdeklődő bizánci olvasótábor Prokopios korához képest.

ZSUPÁN EDINA

Vitéz Plinius (ÖNB, Cod. 141)

Előadásomban egy hosszabb távú kutatási program eddigi eredményeit szeretném röviden összegezni. Vitéz János fennmaradt kódexeinek egymást követő feltárásával arra a kérdésre keresem a választ, hogy mit is jelent ez a sokat emlegetett megfogalmazás: „Vitéz János, a magyar humanizmus atyja”. E nagyívű kijelentést mindenekelőtt annak leglényegibb aspektusában, Vitéznek a klasszikus szerzőkhöz, szövegekhez való viszonyában szeretném vizsgálni, Vitéz mint filológus alakját megrajzolni. Jelen előadásom Vitéz egykori Plinius-kódexére (Plinius, *Ep.*; Bécs, ÖNB, Cod. 141) fókuszál, és az abból levonható tanulságokat foglalja össze rövid kitekintéssel a *Leveleskönyvre* (Bécs, ÖNB, Cod. 431), amelyben a főpap saját műveire alkalmazza azt a szövegkritikusi/kiadói gyakorlatot, amelyet a klasszikus szerzők szövegein kialakított.